

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Op 12 september 2024 is het initiatiefvoorstel 'Post-65 voor ná '65' (24bb005969) van de heer T. de Haan (D66) ingediend. Deze brief geeft onze collegereactie op dit initiatiefvoorstel.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Toezegging Collegereactie op Initiatiefvoorstel (D66) over 'Post-65 voor ná 65' (24bb006082);
- Erfgoedagenda Rotterdam 2023-2027.

Toelichting:

1. Het initiatiefvoorstel

Dit initiatiefvoorstel pleit voor de bescherming van Rotterdamse architectuur uit de periode na 1965, een tijd waarin belangrijke en iconische bouwwerken zijn gerealiseerd die nu onvoldoende erkenning en bescherming krijgen. Rotterdam is wereldwijd bekend om haar gedurfde architectuur, maar de gebouwen uit de periode 1965-1990 (kortweg Post 65) vallen vaak buiten de huidige beschermingsprogramma's, die zich vooral richten op oudere monumenten. Terwijl andere steden, zoals bijvoorbeeld Utrecht, al stappen hebben gezet om Post 65 monumenten aan te wijzen, ontbreekt volgens de steller een vergelijkbare aanpak in Rotterdam.

Het initiatiefvoorstel richt zich op het vergroten van bewustzijn over deze historische periode. Daarnaast stelt het voor om, op basis van grondig onderzoek, een lijst samen te stellen met kenmerkende voorbeelden van de periode na 1965. Vervolgens wordt aanbevolen deze objecten te beschermen tegen sloop en/of oneigenlijke herontwikkeling. Het creëren van een gelaagd en divers beeld van de stad zal Rotterdam verder versterken als toonaangevende architectuurstad.

Dit initiatief wordt door de steller dus niet alleen bedoeld als een oproep tot behoud van erfgoed, maar ook als een investering in de toekomst van de stad als voorloper op het gebied van stedenbouw en architectuur. Het koesteren van Post 65 gebouwen is essentieel voor het behoud van de unieke identiteit van Rotterdam.

Gevraagd wordt om met een voorstel te komen waarin de volgende maatregelen zijn opgenomen:

- Start van een bewustzijnsprogramma
- Start van een onderzoek naar de Post 65 architectuur en stedenbouw en aansluitend een onderzoek naar de juiste beschermingsstrategie voor toekomstige Post 65 monumenten in Rotterdam
- Opstellen toonbeeldenlijst Post 65 monumenten
- Op regelmatige basis Post 65 gebouwen aanwijzen als gemeentelijk monument, of een ander passend beschermingsinstrument toepassen
- Post 65 waarden in acht nemen bij herontwikkeling en gebiedsontwikkeling

2. Reactie op het initiatiefvoorstel

Ons college erkent het belang van architectuur en stedenbouw uit de periode na 1965 voor Rotterdam en omarmt het initiatiefvoorstel 'Post-65 voor ná '65' (24bb005969). De in dit voorstel uitgesproken wensen sluiten goed aan bij de landelijke ontwikkelingen. In 2023 is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) gestart met een aanwijzingsprogramma voor architectuur uit de periode 1965-1990. Nu de aandacht voor Post 65 erfgoed groeit en het thema steeds meer maatschappelijk draagvlak krijgt, is het van belang dat Rotterdam eveneens stilstaat bij de betekenis van deze periode voor de stad.

De in het initiatiefvoorstel voorgestelde maatregelen zijn in lijn met onze ambitie met betrekking tot het thema 'Post 65' zoals die is opgenomen in de Uitvoeringsagenda 2023-2027 van de Erfgoedagenda (vastgesteld op 16 mei 2023). Door Bureau Monumenten en Cultuurhistorie wordt op dit moment al actief gewerkt aan een breed programma, waaronder het realiseren van publieksactiviteiten, het uitvoeren van cultuur- en architectuurhistorisch onderzoek, het voorbereiden van een toonbeeldenlijst en het verkennen van beschermingsstrategieën. In 2024 is een team van externe onderzoekers samengesteld dat onderzoek doet naar de architectuur en stedenbouw uit deze periode.

Er is met enthousiasme gewerkt aan de uitvoering van een publieksprogramma. In 2024 ondersteunde de gemeente Rotterdam bijvoorbeeld de Post 65 manifestatie *Rotterdam Cultuurstad* van OMI. Samen met de RCE is op 17 oktober het landelijke Platform Post 65 in het voormalige Tropicana georganiseerd. In juni werd een architectuurfietsexcursie langs Post 65 kerken verzorgd tijdens de derde editie van het festival *Heilige Huisjes Rotterdam*. Tijdens de *Dag en Nacht van de Architectuur* stond het thema Post 65 centraal, en de gemeente Rotterdam droeg bij met een evenement met betrekking op het thema. Voor 2025 zijn er al verschillende activiteiten gepland, waaronder het ontwikkelen van een Post 65 wandelroute door de stad en het vergroten van de aandacht voor Post 65 erfgoed binnen het programma van Open Monumentendag.

Dit initiatiefvoorstel onderstreept het belang van de ambitie met betrekking tot het thema Post 65 zoals die is opgenomen in de Uitvoeringsagenda 2023-2027 van de Erfgoedagenda. Het erkent de waarde van de lopende activiteiten van Bureau Monumenten en Cultuurhistorie. Tot slot legt het de link naar een volgende stap: onderzoeken van de mogelijkheden om belangrijke voorbeelden uit deze periode juridisch te beschermen door middel van een aanwijzingsprogramma ten behoeve van het aanwijzen van objecten als beschermd monument.

Het voorstel sluit niet alleen aan bij het beleid van de Erfgoedagenda, maar ook bij onze bredere ambitie om Rotterdam te ontwikkelen als een stad die vooruitkijkt naar de toekomst en tegelijkertijd haar rijke geschiedenis en unieke bouwwerken koestert.

Naar aanleiding van dit initiatiefvoorstel is een aanpak uitgewerkt, waarin de voorgestelde maatregelen zijn opgenomen. Hierna zullen wij deze aanpak verder toelichten. Het is ons streven om, met deze maatregelen, niet alleen het erfgoed te behouden, maar ook de unieke architectuur van deze periode zichtbaar en toegankelijk te maken voor toekomstige generaties.

3. Aanpak

De beoogde aanpak leidt middels een aantal cruciale stappen tot een toonbeeld van voor Rotterdam kenmerkende voorbeelden van Post 65 architectuur en stedenbouw. Daarnaast leidt het tot een methodiek voor de borging van erfgoed uit deze periode. Parallel daaraan wordt er gewerkt aan het vergroten en verbreden van bewustzijn en draagvlak voor de in deze periode ontstane architectuur en stedenbouw.

De volgende maatregelen zijn opgenomen:

1. Het vergroten van bewustzijn en het bevorderen van dialoog
2. Kennis ontwikkelen
3. Opstellen toonbeeldenlijst
4. Beschermingsstrategie bepalen

De aanpak wordt uitgevoerd binnen de Uitvoeringsagenda 2023-2027 van de Rotterdamse Erfgoedagenda. De verschillende maatregelen worden deels gelijktijdig uitgevoerd. Een aanwijzingsprogramma, ten behoeve van het aanwijzen van objecten als beschermd monument, zal langer doorlopen.

Afbakening (scope)

De aanpak beperkt zich tot het verkrijgen van een toonbeeld van bebouwing (architectuur), stedenbouw (ensembles en wijken), infrastructuur en groene inrichting uit de bouwperiode 1965 t/m 1990. De afbakening van het gebied betreft de gemeente Rotterdam waar Pernis, Rozenburg en Hoek van Holland deel van uitmaken.

De tijdsperiode van post 65 wordt in Rotterdam in principe begrensd tussen 1965 tot en met 1990, de periode die ook wordt gehanteerd door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). De RCE komt tot deze tijdsperiode omdat er voldoende afstand en objectiviteit nodig is om erfgoed te kunnen waarderen.

Maatregelen

1. Het vergroten van bewustzijn en het bevorderen van dialoog

Een belangrijk speerpunt van deze aanpak is het vergroten van bewustzijn en het bevorderen van de dialoog, wat zal bijdragen aan een breder draagvlak voor het gebouwde erfgoed uit de Post 65 periode. Het delen van kennis over de periode speelt hierin een sleutelrol. De komende jaren wordt er ingezet op een publiekprogramma. Door samen te werken met culturele instellingen en bestaande evenementen en festivals, wordt gestreefd naar een toegankelijke verspreiding van de kennis over Post 65 erfgoed en het bereiken van een breed publiek. Participatie is een integraal onderdeel van het publieksprogramma, waarbij we in gesprek gaan met het publiek over de waarde van het Post 65 erfgoed. Aan het begin van elk jaar wordt bepaald hoe het publieksprogramma eruit zal zien en welke onderwerpen we willen benadrukken.

Niet alleen buiten, maar ook binnen onze gemeentelijke organisatie wordt gewerkt aan het vergroten van het bewustzijn rond het Post 65 erfgoed. Er wordt met betrekking tot het onderwerp gestreefd naar samenwerking tussen Bureau Monumenten en Cultuurhistorie en andere afdelingen met gedeelde belangen. Een interne Post 65 werkgroep komt nu al meerdere keren per jaar bijeen. De werkgroep dient als platform om actuele kennis te delen en gezamenlijk na te denken over uitdagingen rond het Post 65 erfgoed die binnen het werkveld worden ervaren.

Deze samenwerking bevordert een integrale aanpak, waardoor Post 65 waarden sneller en beter kunnen worden meegenomen bij herontwikkeling en gebiedsontwikkeling.

In de werkgroep zijn, naast Bureau Monumenten en Cultuurhistorie, het secretariaat van de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed en de afdelingen Duurzaamheid en Stedenbouw vertegenwoordigd. Het doel is om deze werkgroep geleidelijk uit te breiden met vertegenwoordigers van andere afdelingen.

2. Kennis ontwikkelen

Grondig cultuur- en architectuurhistorisch onderzoek zal inzicht geven in de kern van de identiteit van de Post 65 periode in Rotterdam. Het zal verduidelijken welke gebeurtenissen, ontwikkelingen en ideologieën deze periode hebben gevormd en hoe deze factoren de ruimtelijke ontwikkeling van Rotterdam hebben beïnvloed.

Het onderzoek richt zich op de volgende thema's: *Cityvorming*, *Stadsvernieuwing*, *Uitbreidingswijken* en *Havenontwikkeling en infrastructuur*. Het is mogelijk dat later in het proces blijkt dat het nodig is om een extra thema toe te voegen. In een overkoepelend verhaal worden de thema's besproken en wordt de samenhang tussen hen toegelicht. Op deze manier worden de verschillende onderzoeken met elkaar verbonden en wordt het tijdsbeeld helder gepresenteerd.

Elk thema wordt in twee fasen uitgewerkt: een contextueel verhaal (fase 1), gevolgd door een analyse en waarderingsonderzoek (fase 2). Voor de uitvoering van elk thema zijn specifieke onderzoekers of bureaus toegewezen, die over expertise in het betreffende onderwerp beschikken.

Ter ondersteuning van het proces worden er regelmatig ateliersessies georganiseerd, waarin alle onderzoekers samenkomen. Deze sessies zijn bedoeld om creativiteit en samenwerking te bevorderen. Dit draagt bij aan een rijker en veelzijdiger onderzoeksresultaat.

3. Opstellen toonbeeldenlijst

Het cultuur- en architectuurhistorisch onderzoek (maatregel 2) vormt de basis voor de toonbeelden van exemplarische objecten en stedenbouwkundige structuren uit de Post 65 periode in de gemeente Rotterdam. De kennis die uit dit onderzoek voortkomt, onderbouwt waarom deze toonbeelden representatief zijn voor het tijdsbeeld.

Samen met de onderzoekers wordt gekeken welke methodiek het beste past voor het samenstellen van een toonbeeldenlijst. De gemeente Rotterdam zal nagaan of gebruikelijke selectiecriteria voldoende toepasbaar zijn of dat aanpassingen noodzakelijk zijn. Hierbij wordt gebruikgemaakt van onderzoeksrapporten van andere gemeenten die op dit gebied ver gevorderd zijn, evenals van de expertise van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en relevante ervaringsdeskundigen.

De onderzoeksresultaten, de selectie methodiek en het concept van de toonbeeldenlijst worden op meerdere momenten voorgelegd aan een externe reflectiegroep van vakdeskundigen, waaronder vertegenwoordigers van Rotterdamse erfgoedverenigingen, vakspecialisten en mogelijk stakeholders buiten de erfgoedsector, met het verzoek hierop te reflecteren.

4. Beschermingsstrategie bepalen

Na het opstellen van de toonbeeldenlijst, zal worden bezien wat de meest passende methodiek is voor de borging van dit erfgoed. Dit kan een aanwijzingsprogramma zijn waarbij een selectie van toonbeelden wordt voorgedragen als gemeentelijk beschermd monument.

Ook wordt gezien of andere planologische instrumenten, zoals de dubbelbestemming cultuurhistorie, doeltreffend kunnen worden ingepast in het Omgevingsplan.

In een vroeg stadium wordt contact gelegd met de eigenaren en gebruikers van de objecten op de selectielijst, wanneer deze mogelijk in aanmerking komen voor aanwijzing als gemeentelijk monument. Dit contact is bedoeld om hen tijdig te informeren over het proces, hun betrokkenheid te waarborgen en eventuele vragen of zorgen te bespreken. Een goede communicatie met belanghebbenden draagt bij aan een beter begrip van de waarde van het erfgoed en helpt draagvlak te creëren voor de bescherming ervan.

Een aanwijzingsprogramma zal volgens de gebruikelijke ambtelijke en bestuurlijke besluitvormingsprocedures worden opgestart, en uitgevoerd zoals beschreven in de Erfgoedverordening Rotterdam 2020.

Voor de waarderingsmethodiek die wordt toegepast bij de uitvoering van het aanwijzingsprogramma, worden in principe de op 21 juli 2005 vastgestelde waarderingscriteria gehanteerd.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De voorgestelde aanpak wordt uitgevoerd als onderdeel van de Uitvoeringsagenda 2023-2027 van de Erfgoedagenda (vastgesteld op 16 mei 2023), waarvoor reeds budget is gereserveerd. De intentie is om deze aanpak voort te zetten in de volgende uitvoeringsagenda na 2027.

Voorgesteld wordt de toezegging 24bb006082 hiermee als afgedaan te beschouwen.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten